

VUUR!

'Batterij'.
'Midden'.
'Brisantgranaat'.
'Lading 4'.
'Tijdbuis'.
'Midden – één maal snelvuur'.
'Hoekmeterstand
negen drie twee'.
'Tempering twee een
punt vier'.
'Kwadranthoek twee zes vier'.
Lopen zwenken. Granaten
schuiven naar binnen.
Sluitstukken klikken.
'Vuur'.

Een ruk aan het koord. Een
lichaamdoorzinderende knal,
die echoënd wegknettert
door de luchtlagen. Als een
rampzalig onweer boven de
bossen en heidevelden van
het oefenterrein Munster Süd,
drie maal 's jaars een soort
bedevaartplaats voor
Nederlandse artilleristen.
Iedere afdeling veldartillerie
maakt twee maal per jaar
zo'n schietserie mee. De
commandanten van 101 en
102 Veldartilleriegroep
wisselen elkaar af als serie-
commandant.
Munster Süd 1974 III brengt
in oktober weer zo'n 3000
artilleristen naar het herfstige
Nieder-Sachsen, waar een
aan kracht verliezend

zonnetje tussen de buien door
de roodkoperen bladeren
streelt. Geen adembenemend
aantal in vergelijking met een
divisie- of legerkorps-
oefening. Maar een schiet-
serie is ook geen tactische
oefening, maar een zuiver
artilleristische séance.
Snelheid en nauwkeurigheid
zijn de wachtwoorden.
En dat daar op de
Lüneburgerheide tactische
veronderstellingen kunnen
worden ingebouwd is
meegenomen. Het veel
kleinere Oldebroek,
Neêrlands Mekka voor alles
wat twee gekruiste
kanonloopjes op de revers
draagt, biedt geen mogelijk-
heden om talloze malen van
opstelling te wisselen.
In Munster sprinten de
kanonniërs om de haverklap
naar hun stukken, rollen de
de telefoondraden op, rukken
de rood-witte richtstokken
uit de grond, klemmen de
schietbuis in zijn standaard
en scheuren met modder-
spattende rupsen naar de
volgende positie. Eén, twee,
hooguit drie minuten en
een keurig opgelijnde batterij
lijkt als door de aarde
verzwolgen. Wèg zijn de

zware bakken op tracks die
door elke buitenstaander voor
'tank' worden aangezien.
Eén afdeling huist in het
kamp Munster Süd, een
typisch doorgangshuis met
een voor lief genomen
accommodatie, want in tenten
is het natuurlijk nog
aanmerkelijk primitiever.
Hoewel . . . er gaat nog altijd
een typische bekoring uit
van het kampeven. Het eten
is best. De koks hoeven zich
geen zorgen te maken over
verplaatsingen en dat komt
de voedselkwaliteit en het
moment van tafelen ten
goede. De stemming is dan
ook uitstekend.
'In een legerplaats', zegt
kolonel C. J. Feenstra Kuiper,
die als commandant 102
Veldartilleriegroep voor het
laatst een schietserie leidt,
'zit geen dynamiek. En dat
vraagt de man. Een leger-
plaats is de best voor de
discipline. Hier worden de
kanonniërs individueel en als
groep getest. Hier komen ze
tot prestaties. Dan moet je
ze – weer of geen weer –
niet in gebouwen leggen,
maar in een tentenkamp.
Dáárin zit wel dynamiek'.

Dat knallen daar houden we niet van . . .



Korporaal Rob Heeres, richter van het eerste stuk (175 mm kanon) van de A-batterij 107 Afdeling Veldartillerie uit 't Harde.

'Dit is heel wat rustiger werk, dan een oefening 'Vrijland', hè? Daar schoot je helemaal niet, maar het was wel steeds verplaatsen en dan kreeg je van die gekke stellingen, op het erf van een boerderij en zo. Dit brengt rust mee. Nou ja, op dat knallen na. Daar houden we eigenlijk helemaal niet van. Behalve de stukscommandant. Die vindt dat prachtig. We zijn nu de oudste batterij. Ik geloof niet, dat we nu nog zo véél meer ervaring opdoen. Een tikkeltje extra routine . . . alla . . . Maar bij de eerste schietoefeningen leerde je veel meer. 't Ging nu toch al snel. De sfeer is best. Alleen 's avonds, ach, dan word je toch wat moe en geprikkeld. Dan kat je elkaar wel eens af . . .'



't Kan flink koud zijn

Lieutenant A. M. Nijdam, plaatsvervangend commandant van het basisterreinmeetpeloton van 101 Artillerie Meetafdeling uit 't Harde.

'Op diverse posten rond het doelengebied staan waarnemers, die doorgeven in welke kaarthoek ze een inslag zien. Wij verzamelen en verwerken hier de gegevens

op dit planchet. Al die kaarthoeken leveren een snijpunt op en dat is de plaats waar de granaat terecht kwam. Als er een afdeling wordt getest geven we dat coördinaat door naar de testleiding. Daar kan men dan precies nagaan hoe ver het schot ernaast zat. 't Is wel leuk werk. Rustig, maar langdurig en het vraagt concentratie. En op die waarnemingsstorens kan het flink koud zijn. Zeker als je er zit van half tien 's morgens tot twaalf uur 's nachts, zoals gisteren gebeurde.'

Jullie zijn stamgasten . . .

Hauptman Hartmut Hotopp, veiligheidsofficier van het schietterrein Munster-Süd.

'Van hieruit, deze waarnemingspost op Wincklerhöhe kan ik onmiddellijk via de radio alle vuur stilleggen. Stel, dat je zou ontdekken, dat er gevaar zou dreigen voor burgers in de omgeving, Of stel, dat

er plotseling een auto door het doelengebied daarginds zou rijden . . . Maar dat komt nooit voor. Er zijn zelden of nooit problemen. De Nederlanders kennen het hier. Jullie zijn stamgasten, net zoals de Engelsen en – in mindere mate – de Belgen.'

Met onze doelopsparing liggen we ver achter . . .



Kolonel C. J. Feenstra Kuiper (56), commandant van de 102 Veldartillerie-groep, neemt op 1 januari a.s. afscheid omdat hij 36 jaar trouwe dienst genoeg vindt. De kolonel – binnen artillerie kortweg bekend als F.K. – is gewend zonder twijfels, recht-toe-recht-aan en welbespraakt voor zijn mening uit te komen. Zijn militaire carrière stond niet bij voorbaat vast, hetgeen blijkt uit een aantal gevarieerde achtergronden. Hij is HTS-er, kandidaat mijnbouw, technisch adviseur van een bouwbedrijf en een scheepswerf, hoofdklasse tennisscheids-rechter en zeezeiler. Bovendien werd hij pas beroepsofficier 'na Indië'. En de kolonel kan terugzien op een zes jaar durende kornettentijd. ('Dat vak beheers ik dan ook volkomen.')

'Het voordeel van Munster-Süd is, dat we hier vrijelijk kunnen oefenen zonder mensen overlast aan te doen. Zonder teveel beperkende bepalingen, zonder hinderwetten kunnen we hier met 5 of 6 afdelingen een tactisch spel spelen. Op Oldebroek schiet je met maximaal 4 afdelingen en dan nog statisch. Er ligt hier een unieke kans de artillerie op te leiden voor de oorlogstaak. Al is er dan een tijdbuis' beschrenkung', een lading 'beschrenkung': er zijn hier gewoon geen ladingen, waarmee we over het terrein heen kunnen schieten. Nu hebben de schietoefeningen op zich weinig te maken met de werkelijkheid van de oorlog. Dan schiet je massaal, om te vernietigen. Nu vuren we apart en elk schot wordt ingemeten. Want de munitietoewijzing is niet voldoende, maar 't houdt niet over. De nauwkeurigheid staat nu voorop.' 'Voor de vakkennis van de artilleristen ben ik niet bang. Wij schieten minstens

even goed als ieder ander land. Maar die artillerievaardigheden gaan wel teruglopen bij een verkorting van de diensttijd tot 12 maanden. We hebben nu nog een passend antwoord . . . Daarom heb ik ook gepropageerd: één afdeling moet naar Seedorf. Wat hebben we hier? Twee parate batterijen van de 41e Afdeling. Je kunt de diensttijd wel verkorten, maar dan moet je op een andere manier versterken. Zeker in Duitsland. Tegenover mijn divisie-artillerie staan vijf of zes maal zoveel Warschau-Pakt afdelingen. De Russische organisatie kent veel meer artillerie dan wij. Eigenlijk hebben ze een sterkere artillerie dan welk land ook. Ze vechten ermee. Ze verlammen de vijandelijke tankverdediging en gaan dan voorwaarts. Ik hoop, dat wij daar snelheid en nauwkeurigheid tegenover kunnen stellen, want met hun raketartillerie kunnen ze in een klap hele steunpunten van ons uitschakelen.'

'Nu zijn we in het stellinggebied bijna klaar. Al betreur ik het, dat de AMX 105 mm niet op korte termijn word vervangen. De dracht is te kort. Hij heeft geen draaiende koepel, dus de schootssector is te klein voor het brigadegebied.' Toch, wat ons geschut betreft, durf ik de artilleriebattle wel aan. Maar met geschut alleen ben je er niet. Ik moet de divisie steunen. Ik moet de vijandelijke artillerie, raketten, mortieren opsporen en uitschakelen. Nu, met die doelopsparing liggen we behoorlijk achter. Ik mis geluidmeetapparatuur, ik mis goede lichtmeetapparatuur, ik mis moderne radar voor mortieropsparing . . . En je mag de vijandelijke artillerie niet ongestraft laten vuren. Dan ben je verloren . . .'

Vijfenveertig kilo aan één vinger



Tweede luitenant P. E. van Oest, commandant aanvullingsplaats van 129 TD Munitie-aanvullingsplaatscompagnie uit Harskamp.

'Wij draaien hier een gecombineerde oefening. Behalve de artillerie in Munster-Süd schiet de cavalerie in Hohne. Eigenlijk is dat onze grootste klant. Het is behoorlijk doorwerken, want tussen 8 en 18 uur zijn wij zonder pauze geopend. Daarom moet je werken in ploegen, ook al omdat er 's nachts wacht moet worden gedraaid.

Inclusief de monteurs en koks. 't Is hier wel een speciaal gezelschap. Er zijn vijftientig 'beukers', munitiejouwers, in het burgerlijk leven doorgaans havenarbeider, kraanmachinist, rijder. Die eerste dagen hebben ze tien ton per man per dag verzet. In totaal draaien we deze oefening zo'n 1400 ton. Ach, als je zegt: morgenvroeg komen er zeventig tien-tonners langs, dan kijken ze wel even scheef . . . Maar om een uur of twaalf is de boel wél uitgeladen. En die 105 mm granaten zitten in kisten op pallets. Maar die 155 mm houwtsergranaten niet. Die moet je met één vinger aan een ring opbeuren. Nu zijn we wel zo slim, dat we ze op een heftruck leggen, dan hoeft je niet helemaal tot wagenhoogte te tillen. Ze zijn toch mooi 45 kilo per stuk. Maar je hebt hier kerels bij – zo hoog en breed als een deur – die lopen achteloos weg met zo'n 155 mm in elke hand. Of ze verplaatsen even een 8-inch granaat. En die dingen wegen 95 kilo . . .'

Dooroefenen in het weekend

Kanonnier I Tijmen Lever (20), chauffeur M 109 (155 mm houwtser), B-batterij 14e Afdeling Veldartillerie in Nunspeet.



'Wij zijn voor het eerst in Munster-Süd. Hiervóór hebben we aan 'Vrijland' meegedaan. Ach ja, wel een mooie oefening, maar voor de chauffeurs wel heel erg vermoeiend. Hier, bij zo'n schietserie, krijg je meer rust. 't Is even hard werken, en dan weer stilstaan. Typisch artillerie. De stemming onder elkaar is uitstekend. Je werkt nog leuker dan thuis met je eigen clubje, omdat je de hele dag samen optrekt. Alleen in de vrije tijd verveel je je dood, want er is niets te doen in de buurt. Van ons mogen ze het weekend dooroefenen, dan gaat de tijd veel vlugger.

Ik vind het best prettig in dienst. Het enige dat me niet aanstaat is dat onduidelijke afschuiven van de problemen naar boven. . . . dat moet je aan de luitenant vragen. . . . nee, daarvoor moet je bij de overste zijn. Dat vage hogehand, hè . . .'

Ze vragen om overwerk . . .



Sergeant C. A. M. van Kuijk (21), als stagiaire van de Koninklijke Militaire School commandant van een wielvoertuigerstelselgroep van 14 TD Herstelcompagnie uit Nieuw-Milligen.

't Gaat hier een stuk beter dan in Nieuw-Milligen. Je bent met de hele groep bij elkaar. Dat is prettig. Kijk maar op dit schema: drukgroep en koppelingsplaat verwisselen plus lager controleren. Geschatte werktijd twaalf uur. Klaar in acht uur. En hier: een 328. Gepland 22 uur, gereed in 10 uur. De omstandigheden zijn anders. Een paar moeten eigenlijk steeds studeren, maar omdat we op oefening zijn sleutelen ze liever. Vraag in Nieuw-Milligen wie er wil overwerken en er is geen belangstelling. Hier melden ze zich aan, want dan gaat de tijd vlugger. Wat kun je hier anders doen. Naar de film? Zuipen? Dat is drie dagen leuk, maar dan wordt de pijn in je kop toch wel erg nadelig. Kijk eens naar dit overwerkstaatje. Hij zes uur, hij negen uur, die elf uur . . . Hier, Philipi. Die werkte tot drie uur 's nachts en stond toen om acht uur weer op het appel. Later op de dag ging hij pas slapen. Die wagen moest af. En hij is dieselspecialist. Dan wordt het een erekwestie.'

En 's avonds staat de soep klaar



Sergeant I. H. W. Berkevelde, chef-kok/menagemeester bij de 11e Afdeling Rijdende Artillerie uit Schaarsbergen.

'Een tactische oefening met veel verplaatsingen heeft natuurlijk voordelen. Je werkt intensiever, je komt in dorpen, ontmoet meer mensen. Hier zit je met je afdelingsbivak steeds op dezelfde plaats.

Dan moet je oppassen voor verveling. Vooral de tweede week moet je dan wat organiseren. Een saté-avond met bingo bijvoorbeeld, met prijzen op het niveau van cassette-recorders. Er is een film gedraaid. De officieren hebben hun rijderchauffeur een avond uitgenodigd voor een 'uurtje' dat tot 12 uur duurde. We zijn zaterdagmiddag naar Bergen-Belsen geweest. Zondags hebben de batterijen gevoetbald. De oudere officieren en onderofficieren trouwens ook. Mooi systeem. Wie een doelpunt maakte ging er meteen uit. Met het eten lukt het best. Bij een schietserie gaat dat natuurlijk beter dan bij een oefening als 'Vrijland'. Dan loopt er nog wel eens wat uit de hand. Maar de koks worden in de kantine goed verzorgd en dat is een best teken. Ook in de kantine valt trouwens wat te eten. Een halve haan, halve rookworst, eieren . . . Niet dat ze bij de maaltijd niet genoeg krijgen. Maar als er geen avondoefening is en je zit 's avonds bij een pilsje, ach, dan gaat een hartige hap er nog best in. En als ze van het avondschietsen terugkomen, dan staat er altijd een flinke pan soep klaar.'

Een kanonnier wil niet afgaan...



Kapitein G. Jansen, commandant A-batterij 107e Afdeling Veldartillerie uit 't Harde.

'Zenuwen voor de afdelingstest...? Dat valt best mee. We zijn goed voorbereid en vol vertrouwen. Ach, natuurlijk zijn er spanningen. Er kan van alles misgaan, dat je niet in de hand hebt. Maar er is deze periode fanaat goed geoefend en alle tijden liggen nu dik binnen het aanvaardbare. Een afdeling wil niet afgaan. Een kanonnier wil dat niet. Dan is hij een jaar voor niets in dienst geweest. Hierna hebben we nog een batterijtest. En dan geldt hetzelfde ten opzichte van andere batterijen. Een beetje competitie-element zit er natuurlijk wel in. Bij zo'n test kom je ook niet zomaar als vreemdeling het stellinggebied binnen. Vorig jaar grepen ze een paddestoelen zoekende Duitser en die ging mooi met zijn handen tegen een boom, of hij nu jammerde of niet.

Onze enige zorg is nu om ze morgen in de pot te mikken. De 175 mm is een mooi wapen. Die lange snuit vooruit, net een jachthond. Maar het is een kanon en heeft een grotere spreiding in de lengte en de breedte dan een houwitser. Die is nauwkeuriger. Daarvoor kun je bij wijze van spreken een emmer in het voorterrein zetten.'

We kunnen niet zonder een nucleair wapen...



Brigade-generaal B. Bouman, commandant 1e Legerkorpsartillerie uit Apeldoorn.

'Artillerie is vooral techniek. Dat is vaak in ons voordeel. We zijn cijfermatig, concreet. Het vuur moet op de juiste tijd, op de juiste plaats in de juiste hoeveelheid op het doel liggen. Dat laat zich tellen, dat kun je meten. En dat maakt ook de artillerist nauwkeurig en concreet. Onze geoefendheid ligt hoog. Ik geloof, dat wij – in vergelijking met onze bondgenoten – zeker geen slecht figuur slaan, ook al door de souplesse waarmee we werken. Het Duitse artillerieregiment opereert net iets anders, dan onze artilleriegroep. Maar bij oefening

'Vrijland' kreeg ik de indruk van een meespelende regimentscommandant dat hij verschillende inzichten van ons wilde overnemen.'

'Waar het ons aan ontbreekt dat zijn doelopsporingsmiddelen. Dat is een geweldig gebrek. De aanwezige middelen – voor het opsporen van vijandelijke mortieren – zijn verouderd. Er zijn momenteel enkele moderne mortieropsporingsradars op de markt, maar er is nog geen beslissing genomen over de aankoop. Voor het opsporen van geschut hebben wij op dit moment eigenlijk geen enkel behoorlijk middel. Het grote probleem hierbij is dat dit nog steeds niet mogelijk is met radar.

Gelukkig zijn er plannen in een vergevorderd stadium om de geluidmeedienst, voorzien van nieuw materieel, weer in te voeren. En verder wordt gestudeerd op de aanschaf van drones (onbemande, meestal radiografisch bestuurd doelopsporingsvliegtuigjes, red.). In onze buurlanden wordt hierover reeds beschikt. 'Wat het geschut betreft vervult het mij met grote zorg, dat de AMX 105 mm houwitser pas in 1980 aan vervanging toe is. Het kaliber is te klein en we hebben nu al moeite om ze rijdend te houden.

Gelukkig krijgen de 155 mm en de 8 inch houwitser de eerstkomende jaren een grotere dracht door middel van een langere loop. Een bijzonder probleem is dat van de Honest John. Er bestaat nadrukkelijk behoefte aan zo'n systeem in het licht van de huidige strategie. Het nucleaire wapen is een noodzakelijk deel van het totale arsenaal. De vervanging is nog steeds onderwerp van beraad. Naar mijn mening moet de Honest John vervangen worden door de Lance.'

'Met de Duitse leiding hier in Munster-Süd bestaat overigens een voortreffelijke samenwerking. Ook bij het voorbereiden van de oefening Barrage in mei was er steeds alle medewerking. Maar ik heb wel bezwaren tegen de werk- en rusttijdenregeling van hun burgerpersoneel, dat de slagbomen rond het schietterrein bedient. Dat moeten wij gedeeltelijk overnemen en we zijn hier gekomen om te schieten en niet om wacht te draaien.'

't Was nodig, zo'n oefening



'We zijn vanaf augustus paraat en het loopt vrij aardig. Maar er zijn nog wel dingen die we moeten leren om vlugger te kunnen samenwerken. Sinds die week in juli in het Artillerie Schietkamp hebben we niet meer echt geschoten. En toen hoorden de stukscommandanten er nog niet eens echt bij. We waren toen nog in opleiding en kwamen eigenlijk alleen kennismaken met de toekomstige batterij. Toen we hier vorige week begonnen ging het behoorlijk traag. Maar dat is nu wel opgepept. De routine zit er goed in. 't Was ook wel nodig, zo'n schietoefening. Verveeld heb ik me niet. Als we niet gingen nachtschieten was er wel iets in het kamp te doen. En overdag heb je net tijd voor een slok koffie en dan komt er weer een vuuraanvraag en moet je in looppas naar de stukken. Dan schiet 't wel op. Sfeer? Uitstekend. Je merkt nauwelijks verschil tussen beroeps en dienstplichtigen. Pas geleden hebben we oefening Entre Nous gedraaid. Dat is eigenlijk nog leuker, dan doe je nog meer samen. Dan is iedereen gelijk. Nu zitten officieren, onderofficieren en ridders in het bivak weer apart te eten.'

Wachtmeester Frans Janssen (21), stukscommandant (105 mm houwitser AMX) bij de 2e batterij van de 11e Afdeling Rijdende Artillerie. (De rijdende artillerie nummert de batterijen en spreekt niet van Alpha-, Bravo- en Charlie).

Ze vinden het wel leuk om af te wijken . . .



Luitenant-kolonel W. J. Loos, commandant van de 11e Afdeling Rijdende Artillerie uit Schaarsbergen.

'Ik heb een beetje ingezet op het materieel. Tenslotte hebben we eerst aan 'Vrijland' meegedaan. Maar we kwamen met twaalf stukken en dank zij eigen mensen en het hogere echelon – 14 TD Herstel – zijn er nog steeds twaalf in gebruik. Ik heb nu – in deze tweede week – ook het gevoel weer twee volwaardige batterijen te commanderen. Als je ziet hoe

we begonnen en hoe, óók die jongste batterij, nu werkt . . . Morgen hebben we de afdelingstest. Ik weet dat er verschil van mening over dat systeem bestaat. Maar ik ben er vóór. Je dwingt tot het opbouwen van een oefencyclus. Je dwingt de puntjes op de i te zetten. Het enige probleem is de consequentie als er iets mis gaat. Het is een momentopname. Een afdeling hoeft niet slecht te zijn om toch onder de tram te raken. Dat is voor de troep een teleurstelling afgezien van het persoonlijk belang van de commandant. Maar zo'n test is wel reëel. En hij wordt in een goede sfeer afgenomen. Tenslotte is het voor een testteam een klein kunstje een afdeling over de kling te jagen. Ik heb horen zeggen, dat dat vroeger wel eens anders is geweest . . . Gelukkig doet de legerkorpsartilleriecommandant – evenals trouwens zijn voorganger – veel aan sfeer en traditie. Dat lééft bij ons. Eigenlijk vinden de jongens het wel leuk als ze in iets kunnen afwijken. Het is ook een prettige afdeling. Ik krijg zelfs te horen: overste, wat eten we hier goed. Nou, dan is het wel heel geweldig, want als ze niks zeggen is het al uitstekend.'